Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001851

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-05-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 50 від 15.07.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тихенко Валерія Вадимівна
2. Valeriia Tykhenko

Кваліфікація: 035

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-3113-0638

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія

Дата захисту: 23-06-2025

Спеціальність за освітою: Філологія (Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - білоруська)

Місце роботи здобувача: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8595

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.31.42

Тема дисертації:

1. Лінгвостилістичні особливості англійських лімериків та специфіка їх відтворення в перекладі українською мовою

2. Linguostylistic peculiarities of English limericks and specificity of their reproduction in translation into Ukrainian

Реферат/анотація:

1. Тихенко В. В. Лінгвостилістичні особливості англійських лімериків та специфіка їх відтворення в перекладі українською мовою. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 035 Філологія. – Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України, Київ, 2025. Дисертаційна робота присвячена вивченню лінгвостилістичних особливостей англійських лімериків, специфіці їх відтворення в перекладі українською мовою в порівняльному плані, виокремленню основних перекладацьких підходів для забезпечення адекватного відображення основних характеристик абсурдної поезії. Переклад абсурдної поезії створює труднощі навіть для досвідчених перекладачів, адже необхідно відтворити мовні особливості на різних рівнях, специфічний гумор, унікальні

риму та метричний розмір. Актуальність пропонованої теми визначається недостатньою вивченістю специфіки перекладу лімериків українською мовою в межах загальної теорії перекладознавства з одного боку, а з другого – зростанням популярності жанру в Україні та за її межами, що зумовлює необхідність розроблення системного підходу до перекладу віршів цього жанру. Дисертаційне дослідження заповнює прогалину в українській теорії та практиці перекладу в частині відтворення абсурдної поезії та збагачує український перекладацький доробок новими текстами, зокрема перекладами, які створили авторка та її студенти. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що це перше комплексне дослідження специфіки відтворення англійських лімериків у перекладі українською мовою. Уперше здійснено комплексний лінгвостилістичний аналіз вихідних і цільових текстів та виділено на його основі жанрово-стилістичну домінанту англійських лімериків. Уперше проведено порівняльний аналіз перекладів одних і тих самих лімериків українською мовою у виконанні різних перекладачів; здійснено порівняльний аналіз оригінальних віршів-нісенітниць і їх перекладів двома спорідненими мовами – українською та білоруською; на кожному рівні дослідження систематизовано найбільш вдалі перекладацькі стратегії та трансформації, обґрунтовано їх використання; визначено частотність застосування стратегій поетичного перекладу (за А. Лефевром) у створенні цільових текстів; систематизовано відомості про абсурдну поезію, історико-літературний контекст її розвитку й розглянуто способи адаптації культурної специфіки віршів-нісенітниць до українського читача. Дисертаційне дослідження випрацьовує методику створення адекватного перекладу художніх текстів, зокрема поетичних, через застосування лінгвостилістичного аналізу, що передбачає комплексний підхід до відтворення лінгвостилістичних особливостей англійських лімериків у перекладі українською мовою на трьох рівнях: гіпертекстовому, текстовому та гіпотекстовому. У межах гіпертекстового рівня досліджено історичний і культурний контекст розвитку жанру віршів-нісенітниць. У межах текстового рівня проаналізовано структурні та тематичні особливості англійських лімериків, а також проблеми та способи їх відтворення засобами української мови, збереження не тільки форми і ритму оригіналу, а й комічного ефекту, і, зрештою, основної ідеї твору. Зосереджено увагу на хронотопі та виборі власних назв, схарактеризовано тематику та елементи «карнавалізації». Констатовано, що категорійно важливим елементом кожного лімерика є закладений ще на «генетичному» рівні гумор, який постає яскравим проявом культурної ідентичності й суттєво різниться в українців і британців. У межах гіпотекстового рівня визначено специфічні лінгвістичні особливості лімериків на різних мовних рівнях: графічному, фонетичному, морфологічному, синтаксичному та лексико-семантичному. Виділено інваріантні та варіативні елементи жанрово-стилістичної домінанти англійських віршів-нісенітниць і простежено специфіку їх відтворення в перекладі українською мовою. Систематизовано основні перекладацькі стратегії та трансформації, застосованих у перекладі поетичних текстів, зокрема віршів-нісенітниць. Проаналізовано вплив особи перекладача, його особистих вподобань і досвіду на процес перекладу. Здійснено порівняльний аналіз перекладу англійських віршів-нісенітниць українською мовою у виконанні різних перекладачів. Обґрунтовано вплив особливостей цільової мови на створення перекладу. Проаналізовано специфіку перекладу англійських лімериків українською та білоруською мовами в порівняльному аспекті. Результати дослідження підтверджують необхідність комплексного вивчення жанрових характеристик, лінгвістичних і стилістичних особливостей, культурного контексту абсурдної поезії та творчого підходу перекладача для здійснення адекватного перекладу.

2. Tykhenko V. V. Linguostylistic peculiarities of English limericks and specificity of their reproduction in translation into Ukrainian. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in Humanities, specialty 035 Philology. – O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 2025.

The dissertation is devoted to the study of the linguostylistic features of English limericks, the specificity of their reproduction in translation into Ukrainian in a comparative aspect, the identification of the main translation approaches to adequately convey the key characteristics of absurd poetry. Translating absurd poetry poses challenges even for experienced translators, as it is required to reproduce linguistic features at different levels, specific humor, unique rhyme and metre. The relevance of the thesis's topic is determined by the fact that the specificity of translating limericks into Ukrainian has so far been insufficiently given attention within the general

theory of translation studies, while the growing popularity of the genre in Ukraine and beyond calls for the development of a systematic approach to the translation of poems of this genre. The dissertation study fills a lacuna in Ukrainian translation theory and practice in the field of reproduction of absurd poetry and enriches the Ukrainian translation corpus with new texts, including translations, created by the author and her students. The scientific novelty of the dissertation lies in the fact that this is the first comprehensive study of the specificity of reproducing English limericks in translation into Ukrainian. For the first time, a comprehensive linguostylistic analysis of source and target texts has been conducted and the genre-stylistic dominant of English limericks. For the first time, a comparative analysis of translations of the same limericks into Ukrainian by different translators has been carried out; a comparative analysis of the original nonsense poems and their translations into two related languages – Ukrainian and Belarusian; at each level of the study, the most efficient translation strategies and transformations have been systematized, their implementation has been justified; the frequency of application of Andre Lefevere's seven strategies of poetic translation in target texts has been counted. The research systematizes information about absurd poetry, the historical and literary context of its development; examines the ways of adapting the cultural specifics of nonsense poetry to the Ukrainian reader. The dissertation study develops a methodology for creating an adequate translation of literary texts, including poetry, through the application of linguostylistic analysis, which involves a comprehensive approach to reproducing the linguostylistic peculiarities of English limericks in translation into Ukrainian at three levels: hypertextual, textual and hypotextual. Within the hypertextual level, the study examines the historical and cultural context of the development of the genre of nonsense poetry. Within the textual level, the thesis analyzes the structural and thematic features of English limericks, as well as difficulties and strategies of their reproduction in Ukrainian, focusing on preserving not only the form and rhythm of the original, but also the comedic effect and the core idea of the work. It focuses on the chronotope and the choice of proper names, the themes of limericks and elements of «carnivalesque» genre. Humor, embedded at the «genetic» level, is an essential element of each limerick, which serves as a vivid expression of cultural identity and differs significantly between Ukrainians and the British. Within the hypotextual level, the author identifies specific linguostylistic features of limericks at various levels: graphic, phonetic, morphological, syntactic and lexico-semantic. The study identifies the invariant and variable elements of the genre-stylistic dominant of nonsense poems and traces the specificity of their reproduction in translation into Ukrainian. The research systematizes the main translation strategies and transformations, used in the process of translating poetic texts, particularly nonsense poems. The work analyzes the influence of the translator's personality, personal preferences and experience on the translation process. It conducts a comparative analysis of translations of English nonsense verses into Ukrainian by different translators. The influence of the peculiarities of target language on translation is proved. The specificity of translating English limericks into Ukrainian and Belarusian is analyzed in a comparative aspect. The results of the dissertation confirm the necessity of a comprehensive study of the genre characteristics, linguistic and stylistic peculiarities, cultural context of absurd poetry and the translator's creative approach to achieve an adequate translation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Тихенко В. Композиція, сюжет і тематика англійського лімерика у художньому перекладі українською мовою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2024. № 67. С.

258□261.

- Тихенко В. Лінгвостилістичний аналіз вихідного тексту як засіб досягнення адекватного перекладу (на матеріалі авторських перекладів англійських лімериків українською мовою). Закарпатські філологічні студії. 2024. Вип. 35. С. 231□235.
- Тихенко В. Мовно-стилістичні особливості англійських лімериків та специфіка їх відтворення в авторському перекладі українською мовою: лексико-семантичні аспекти. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 77. Т. 3. С. 192□197.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: розвиток гуманітарної сфери суспільства, а відтак – і опосередкований вплив на економічний розвиток держави

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0117U002572

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономаренко Володимир Панасович
2. Volodymyr Ponomarenko

Кваліфікація: д.філол.н., с.н.с., 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4106-5874

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карабан В'ячеслав Іванович
2. Viacheslav Karaban

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4229-2641

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ребрій Олександр Володимирович
2. Oleksandr Rebrii

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4912-7489

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Селігей Пилип Олександрович
2. Pylyp Selihey

Кваліфікація: д. філол. н., старший науковий співробітник, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9433-0972

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зимовець Галина Вікторівна

2. Galyna Zymovets

Кваліфікація: к. філол. н., старший науковий співробітник, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6232-7469

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Єрмоленко Сергій Семенович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Єрмоленко Сергій Семенович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Гончаренко Аліна Володимирівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна